

ger frem, som på grund af de konkrete resultater vedrørende de faktiske lager-svingninger i USA i den betragtede periode. Disse er som følge af materialets mangler omgærdet med en lang række forbehold, og Abramovitz understreger gang efter gang ønskeligheden af at få et bedre materiale, navnlig lagertal med kortere mellemrum og med stærkere opdeling. Efterhånden nærmer den officielle amerikanske statistik sig mere og mere til disse mål, og oplysninger om tilgangen af nye ordrer og bestanden af ikke-effektuerede ordrer er kommet til. Om nogle år skulle det derfor være muligt at tage tråden i Abramovitz arbejde op igen og eventuelt nå til mere præcise resultater. Samtidig kunne man så gå ind på en undersøgelse af de enkelte industriers forhold — som Abramovitz har ladet ligge, netop fordi materialet forekom ham for utilfredsstillende — en undersøgelse, som utvivlsomt også vil kunne give væsentlige bidrag til forståelse af de økonomiske bevægelseres karakter.

Poul Winding.

R. G. Bressler, Jr.: City Milk Distribution. Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1952. 398 sider. Pris: 6 \$.

En bogtitel kan somme tider være altfor snæver. *City Milk Distribution* bør visselig også læses af andre end specialisterne i afsætningsøkonomi og mejerivæsen. Dr. Bressler kombinerer omfattende praktisk erfaring med dybtgående teoretisk indsigt, og de praktiske forslag, han fremkommer med i denne bog, er tilfulde baseret på moderne økonomisk teori. Sådanne bindeled mellem ydedygtig elfenbentårns-teori og et jordbundet praktisk problem er sjældne i amerikansk litteratur om landbrugets afsætningsproblemer — og endnu sjældnere i dansk.

Bressler er polytekniker fra Pennsylvania State College og Rhode Island; men han kastede sig over studiet af økonomi og blev — sin unge alder til trods — i 1937 udset til at lede et stort forskningsprojekt omhandlende mælkedistributionens effektivitet i New England. Forskningsprojektet

der blev til på initiativ af New England Research Council on Marketing and Food Supply tog udgangspunkt i den erkendelse, at den amerikanske fordelingskanal var vokset frem under omstændigheder, der var såre forskellige fra de klassiske økonomers forudsætninger. Friktion, ufuldkommen viden og monopolelementer har sat deres stempel på systemets udvikling, og resultatet er, at vi har overfyldning og uudnyttet kapacitet. Det umådelige antal købmandsbutikker, Drug Stores, benzinstationer dokumenterer overfyldningen. Dette gælder også afsætningen af landbrugsprodukter: der er for mange mejerier, kornelevatorer, udsalgssteder, for mange fabrikker, for mange led i omsætningsprocessen. Resultatet er, at salgsomkostningerne er for høje.

Det var Bresslers og hans medarbejders opgave at finde ud af, hvad man kunne stille op med en så håbløst inoptimal situation. Deres energiske undersøgelser resulterede snart i en hel strøm af publikationer fra Connecticut Agricultural Experimental Station. Den anden verdenskrigs udbrud gav ny aktualitet til arbejdsopgaven. Knapheden på civil arbejdskraft og civile materialer førte til, at besparelser måtte gennemføres på alle områder, ikke mindst i distributionen. Dør-til-dør leverancer af mælk ophørte, mælkeomdeling fandt kun sted hver anden dag, ruter blev slået sammen o. s. v. — noget lignende hvad der blev gennemført i København 1940. Alle disse ting skulle Bressler og hans medarbejdere også undersøge, og under gennemprøvningen af, hvorledes forskellige forholdsregler virkede besparende på arbejdskraft og materialer, opstilledes kriterier og modeller, der for en dels vedkommende var helt nye i markedsforskningen. Man kan sige, at produktionsøkonomiske principper overførtes på markedsforskningen.

Da krigen var slut, stod Bressler uden doktorgraden, men han drog til Harvard og medbragte sine forskningsresultater. På dem blev han doktor, og i 1949—50 vandt han med sin afhandling den eftertragtede David A. Wells-pris (Chamberlin's *Theory of Monopolistic Competition* og Samuel-

ger frem, som på grund af de konkrete resultater vedrørende de faktiske lager-svingninger i USA i den betragtede periode. Disse er som følge af materialets mangler omgærdet med en lang række forbehold, og Abramovitz understreger gang efter gang ønskeligheden af at få et bedre materiale, navnlig lagertal med kortere mellemrum og med stærkere opdeling. Efterhånden nærmer den officielle amerikanske statistik sig mere og mere til disse mål, og oplysninger om tilgangen af nye ordrer og bestanden af ikke-effektuerede ordrer er kommet til. Om nogle år skulle det derfor være muligt at tage tråden i Abramovitz arbejde op igen og eventuelt nå til mere præcise resultater. Samtidig kunne man så gå ind på en undersøgelse af de enkelte industriers forhold — som Abramovitz har ladet ligge, netop fordi materialet forekom ham for utilfredsstillende — en undersøgelse, som utvivlsomt også vil kunne give væsentlige bidrag til forståelse af de økonomiske bevægelers karakter.

Poul Winding.

R. G. Bressler, Jr.: City Milk Distribution. Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1952. 398 sider. Pris: 6 \$.

En bogtitel kan somme tider være altfor snæver. *City Milk Distribution* bør visselig også læses af andre end specialisterne i afsætningsøkonomi og mejerivæsen. Dr. Bressler kombinerer omfattende praktisk erfaring med dybtgående teoretisk indsigt, og de praktiske forslag, han fremkommer med i denne bog, er tilfulde baseret på moderne økonomisk teori. Sådanne bindeled mellem ydedygtig elfenbentårns-teori og et jordbundet praktisk problem er sjældne i amerikansk litteratur om landbrugets afsætningsproblemer — og endnu sjældnere i dansk.

Bressler er polytekniker fra Pennsylvania State College og Rhode Island; men han kastede sig over studiet af økonomi og blev — sin unge alder til trods — i 1937 udset til at lede et stort forskningsprojekt omhandlende mælkedistributionens effektivitet i New England. Forskningsprojektet

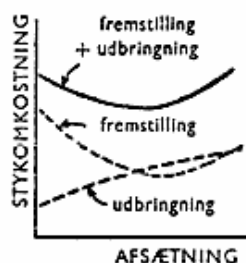
der blev til på initiativ af New England Research Council on Marketing and Food Supply tog udgangspunkt i den erkendelse, at den amerikanske fordelingskanal var vokset frem under omstændigheder, der var såre forskellige fra de klassiske økonomers forudsætninger. Friktion, ufuldkommen viden og monopolelementer har sat deres stempel på systemets udvikling, og resultatet er, at vi har overfyldning og uudnyttet kapacitet. Det umådelige antal købmandsbutikker, Drug Stores, benzinstationer dokumenterer overfyldningen. Dette gælder også afsætningen af landbrugsprodukter: der er for mange mejerier, kornelevatorer, udsalgssteder, for mange fabrikker, for mange led i omsætningsprocessen. Resultatet er, at salgsomkostningerne er for høje.

Det var Bresslers og hans medarbejders opgave at finde ud af, hvad man kunne stille op med en så håbløst inoptimal situation. Deres energiske undersøgelser resulterede snart i en hel strøm af publikationer fra Connecticut Agricultural Experimental Station. Den anden verdenskrigs udbrud gav ny aktualitet til arbejdsopgaven. Knapheden på civil arbejdskraft og civile materialer førte til, at besparelser måtte gennemføres på alle områder, ikke mindst i distributionen. Dør-til-dør leverancer af mælk ophørte, mælkeomdeling fandt kun sted hver anden dag, ruter blev slået sammen o. s. v. — noget lignende hvad der blev gennemført i København 1940. Alle disse ting skulle Bressler og hans medarbejdere også undersøge, og under gennemprøvningen af, hvorledes forskellige forholdsregler virkede besparende på arbejdskraft og materialer, opstilledes kriterier og modeller, der for en dels vedkommende var helt nye i markedsforskningen. Man kan sige, at produktionsøkonomiske principper overførtes på markedsforskningen.

Da krigen var slut, stod Bressler uden doktorgraden, men han drog til Harvard og medbragte sine forskningsresultater. På dem blev han doktor, og i 1949—50 vandt han med sin afhandling den eftertragtede David A. Wells-pris (Chamberlin's *Theory of Monopolistic Competition* og Samuel-

son's *Foundations* er også Wells-pristage-re). Herefter blev bogen publiceret af Harvard University Press.

Part I og II er indledninger. Med støtte i The Twentieth Century Fund's snart klassiske *Does Distribution Cost Too Much* (1939) opstilles definitioner, arbejdsredskaber og visse velfærdskriterier. I Part III begynder historien for alvor. Til grund for det hele lægges sondringen mellem fremstilling (»processing«) og udbringning (»delivery«). Som eksempel på det første har vi den del af distributionsprocessen, som består i rensning, pasteurisering og flaskepåfyldning af mælk. Som eksempel på det andet har vi den egentlige transportvirksomhed. Sondringen har åbenbar betydning. Det vil jo nemlig være sådan, at det anlæg, som giver lavest fremstillingsomkostning, er ganske uforeneligt med det udbringningssystem, som giver laveste udbringningsomkostninger. Bressler's figur 30, som er gengivet som vor figur 1, giver udtryk for denne vanskelighed.

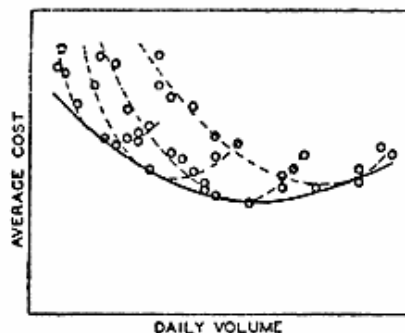

Figur 1.

Jo mere mælk, der skal udbringes, desto længere afstande må der befares, så stykomkostningen til udbringning er åbenbart stigende. Hvad fabrikationen derimod angår, så har vi velkendte grunde til at antage, at stykomkostningen over et langt stykke er faldende. Den samlede (»combined«) omkostningskurve bliver derfor U-formet. Bressler går nu i lag med efter tur at undersøge hvert enkelt led i distributionsprocessen for at finde frem til ledets omkostningsfunktion. Det er svært at pille nogle få dele ud af bogen på andres bekostning, men jeg tror, at kapitel 11 vil være ganske særlig interessant for danske læsere. I dette kapitel behandles pa-

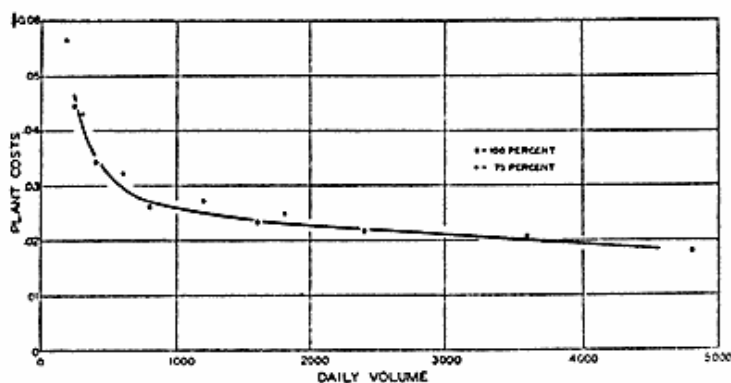
steurerings- og påfyldningsprocessen for mælk. Opgaven er her at finde stykomkostningen som funktion af mejeriets størrelse.

Den måde, man som regel — og også i Danmark — er gået til værks på, når man har skullet finde denne sammenhæng, er simpelthen at måle stykomkostning og produktion i en række mejerier af forskellig størrelse. Sammenhørende værdier af stykomkostning og produktion indtegner man som punkter i et diagram. Herved fremkommer en punktsværme, og man prøver så på at tegne en regressionskurve gennem denne. Bressler kritiserer denne fremgangsmåde og siger meget klart, at »... such average regressions combine and confuse cost changes that result from more complete utilization of a plant of a given scale with the cost changes that accompany changes in scale. As a consequence, it is a correct representation of neither.« (p. 180). Bressler's sondring mellem varierende kapacitetsudnyttelse af et givet anlæg og variation af selve anlæget er naturligvis velkendt for danske læsere. Hvad der interesserer os her, er imidlertid ikke så meget den begrebsmæssige sondring som dennes anvendelse på det empirisk givne materiale. Figur 2 skulle være en illustration heraf.

Figur 2.

Lad de punkterede kurver være stykomkostningskurverne ved varierende kapacitetsudnyttelse af et givet anlæg. Den tykt optrukne kurve er indhyllingskurven til alle disse kurver, og den angiver stykomkostningen ved variation af selve anlæget. Alle de små cirkler angiver empiriske observationer. Det vil nu let ses, at dersom man simpelthen konstruerer en

Figur 3.

regressionskurve gennem alle disse punkter, får man et pinegalt resultat. Man får den sammenblanding af kapacitetsudnyttelse og anlægsstørrelse, som Bressler har kritiseret. Men en hel del af det empiriske materiale kan reddes, hvis man i stedet for at konstruere regressionskurven forsøger at konstruere en kurve, som angiver *syd-randen* af punktsværmen, altså kort sagt indhyllingskurven.

Vor figur 3 gengiver et af Bressler's egne resultater. Man ser to forskellige sæt af observationer, et sæt er gengivet med små cirkler. Disse observationer gjaldt bedrifter, i hvilke kapacitetsudnyttelsen var 100 procent. Et andet sæt er vist med små kors. Disse observationer gjaldt bedrifter, i hvilke kapacitetsudnyttelsen var 75 procent. Som venteligt ligger korsene på en højere regressionskurve end cirklerne. Ved denne fremgangsmåde undgås sammenblandingen, som Bressler har advaret imod.

Bressler var ikke i stand til at undersøge anlæg med større kapacitet end 3—4.000 quarts om dagen (en quart er omtrent en liter). Men arbejdet på at skaffe data for større mejerier er fortsat af en af Bressler's medarbejdere, Dave Clark. Jo større mejerier, man vil undersøge, desto vigtigere er det at være klar over sondringen mellem varierende kapacitetsudnyttelse og varierende anlæg; thi de største mejerier vil være de vanskeligste at udnytte fuldt ud. Bressler forsøgte at gøre sit materiale så ens som muligt i alle andre henseender end stykkomkostning og skala. Ofte måtte han korrigere for manglende koordination

indenfor anlæget, manglende kapacitetsudnyttelse o. s. v. Det var altså uundgåeligt somme tider at indsætte beregnede værdier i stedet for de faktiske observerede.

Et andet punkt, hvor bogen, og især kapitel 11, har interesse for danske læsere, er resultaternes lighed med Ivar Jantzen's. Andetsteds i dette hefte har dr. Brems gengivet en af Bressler's empiriske omkostningskurver, og ligheden med den jantzen'ske tekniklov er unægtelig slående. Det morsomme er imidlertid, at Bressler aldrig havde hørt om Jantzen, da han skrev sin bog. Netop derfor bliver resultaternes lighed dobbelt interessante: to ingeniører med dybtgående kendskab til praksis vender sig til økonomien og fremlægger praktisk talt ens resultater.

Anmelderen føler ingen betænkelighed ved at underskrive forlæggerens påstand, at »City Milk Distribution will prove valuable to a number of groups. Dairy producers and distributors will find that Mr. Bressler's detailed input-output and cost relationships can be used as efficiency standards in testing and improving their own operations. Both the private manager and the public official will discover in this book ways of developing objective criteria for certain aspects of retail and wholesale milk pricing. The research worker, student and teacher in the field of marketing will turn to this book as a case study in marketing and marketing efficiency, and as a model of research in these fields.«

Frank Meissner.
(University of California).

Svend Thorsen: Den danske dagspresse. I & II. Udgivet af Det danske Selskab, Gads Forlag, København 1947 og 1951. 287 og 319 sider. Pris: 7.50 og 10.00 kr.

Dette værk ligger efter sit emnevalg på grænsen af det, som hører hjemme i *Nationalekonomisk Tidsskrift*. Når det er fundet at burde omtales, skyldes det ikke alene, at tidsskriftet endnu een gang om året bærer sit oprindelige navn: »*Nationalekonomisk Tidsskrift for Samfundsspørgsmål, Økonomi og Handel*«. Den rummelighed, der ligger heri, må ellers nok kunne tillade en enkelt udflugt til den af de fire statsmagter, der ikke er nævnt i grundloven, men som dog måske er af lige så stor betydning som de andre tre. Også hvis man lægger en indskrænkende fortolkning på ordet »*Samfundsspørgsmål*« ved at underforstå adjektivet »*økonomiske*« kan det imidlertid forsvares at medtage en anmeldelse af Svend Thorsens bog, som ud over sit øvrige indhold rummer bidrag til en økonomisk karakteristik af den industri-gren, som giver sig af med at distribuere nyheder og fabrikere meninger.

Bind I bærer undertitlen »*Avisernes udvikling indtil 1940. De førende mænd*«. Der gives heri en bredt anlagt fremstilling af dagspressens historie i Danmark fra den første begyndelse i 1657 med Peder Morsings »*Ny Affviser*« — som bl. a. indeholdt en skildring af Karl X Gustavs huseren i Danmark — og indtil 1940, hvor en anden magt begyndte at huserne.

Andet bind har mere karakteren af en aktuel pressekundskab. Ud over et øjebliksbillede af avisernes stæde, antal og udbredelse indeholder den en række emnevis ordnede kapitler om vigtige presse-spørgsmål, f. eks. udenrigsjournalistikken, annoncevæsenet, journalisternes rekrutering og uddannelse, presselovgivningen, ejerforhold o. a. m. Et kapitel om »*pressen og retsplejen*«, som systematisk hører hjemme i bind II's emnefremstilling, har ejendommeligt nok forvildet sig til bind I, som i øvrigt er kronologisk ordnet.

Forfatteren gør i forordet opmærksom på, at der ikke hidtil har foreligget nogen samlet fremstilling af den danske dags-

presses historie, og allerede dette siger jo en del om værkets værdi. Den, der hidtil har villet indhente oplysninger om danske presseforhold, har måttet sammenstykke sin viden fra mange forskellige og stærkt spredte kilder. Nu får man det hele i Thorsens overkommelige to bind. Og i tilgift en oversigt over de vigtigste bidrag i den hidtidige litteratur om emnet, således at man uden større besvær bliver i stand til at kontrollere eller uddybe Thorsens fremstilling.

Som gammel pressemand behandler Thorsen sit emne med kyndighed og kærlighed, men dog med den fornødne kritik. Han fremhæver således de alt for mange forsyndelser mod al anstændig journalistiks grundlov, som af C. P. Scott, Manchester Guardians navnkundige grundlægger, blev formuleret således: »*Hverken gennem det avisen meddeler, eller gennem det, den ikke meddeler — så lidt som gennem den måde stoffet serveres på — må sandheden lide uret*. Der er frihed for kommentarer, men kendsgerningerne er ukrænkelige«. Thorsen mener dog, at niveauet i dansk presse i dag ikke blot er højere end tidligere, men også højere end de fleste steder i udlandet.

Som noget karakteristisk og værdifuldt for dansk presse fremhæves det store antal blade, disses nære tilknytning til de politiske partier og til befolkningen i bladets lokale område. Danmark har flere dagblade end store lande som f. eks. England og Frankrig. I 1925, hvor antallet kulminerede, havde vi 162 aviser med eget trykkeri, og disse havde 111 lokale aflæggere, oftest med egen lokalredaktion og -udgiverkreds. Samtidig havde England 131 og Frankrig 141 dagblade. Antallet af blade med eget trykkeri var ved udgangen af 1949 faldet til 114 og indtil september 1950 til 111. Som det vides fra den senere tids avisomtale, er de små blades økonomiske stilling blevet kritisk under de stærke prisstigninger for papir i 1951, og et stort antal er blevet nedlagt eller inddraget under andre blade. Ved et møde i den internationale bladudgiverorganisation i december 1951 oplyste den danske repræ-

sentant således, at indtil da 27 danske blade var bukket under som følge af papirprisstigningen (Politiken 13. dec. 51). Den koncentrationstendens, som findes inden for mange erhvervsområder, gør sig altså også gældende inden for avisindustrien.

Bladenes stærke tilknytning til de politiske partier og til en lokal læsergruppe har sat sig spor i det, som Thorsen kalder »Fire-Blads-Systemet«: Hvert parti sin avis i hver by. Denne karakterejendommelighed for dansk presse menes at hænge sammen med den langvarige kamp om folketingsparlamentarismen, som drev den politiske interesse op til højder og dybder, som næppe ellers ville have været muligt på så kort en årrække. I løbet af forfatningskampens 30 år fra 1871 til 1901 steg antallet af blade — som ved grundlovens givelse kun havde været 8 — fra 41 til 206, og det var i alt væsentligt lokale kredse i provinsen, som her tog initiativet. Som følge deraf er den danske provinspresse forholdsvis stærk. Den råder endnu i dag over knap $\frac{2}{3}$ af det samlede oplag. Til sammenligning anføres, at f. eks. i England er fordelingen mellem hovedstads- og provinspressen nogenlunde omvendt.

På grundlag af de taloplysninger, der findes i Thorsens bog, kan der opstilles følgende oversigt over oplagets koncentration ved udgangen af 1949, beregnet efter hverdagsoplaget:

Antal dagblade	Hverdagsoplag pr. blad	Samlet hverdagsoplag
71	— 10.000	337.000
20	10— 20.000	253.000
10	20— 30.000	248.000
7	30— 50.000	255.000
4	50—100.000	281.000
2	over 100.000	356.000
114		1730.000

De to største dagblade, Berlingske Tidende og Politiken, havde tilsammen større hverdagsoplag end de 71 mindste. De fire blade i den næststørste gruppe er efter størrelse Ekstrabladet, B. T., Jyllandsposten og den københavnske Social-Demokrat. I næste gruppe følger Aftenbladet, Aarhus Stiftstidende, Nationaltidende, Vestkysten,

Berlingske Aftenavis, Fyns Tidende og Aalborg Stiftstidende. Disse ialt 13 aviser, hvoraf de 8 hører hjemme i hovedstaden, havde større hverdagsoplag end de øvrige 101 tilsammen. Regnet efter søndagsoplag bliver overvægten endnu større, idet det navnlig er storbladene, som har et udvidet søndagsoplag.

Endvidere kan der gives følgende opstilling over dagbladenes oplag inden for de forskellige partier i sidste halvår 1949. Delingen hovedstad—provins refererer sig til bladets og ikke læserens hjemsted.

	Hovedstad	Provins	Ialt	pct.
Kommunistiske	23.600	0	23.600	1,4
Konservative	343.200	272.000	615.200	35,6
Radikale	258.100	83.000	341.100	19,7
Socialdemokr.	51.100	143.300	194.400	11,2
Venstre	0	457.000	457.000	26,4
Uden for partierne	96.000	2.700	98.700	5,7
	772.000	958.000	1730.000	100,0

Tallene for oplag, sammenholdt med stemmetallene ved folketingsvalget i september 1950, fortæller en historie om avisernes begrænsede indflydelse på vælgerens (indenrigs)politiske meningsdannelse. Anført i samme rækkefølge var partiernes andel af stemmerne: 4,1, 17,8, 8,2, 39,6 og 21,3 pct. Retsforbundet, som ikke havde noget dagblad, mobiliserede 8,2 pct. af stemmerne. Af tallene vil det ses, at det navnlig er Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre, som er overrepræsenteret i bladverdenen, idet de store oplag for disse partier ikke har sat sig tilsvarende spor i stemmetallene. Man tør heraf sikkert slutte, at det især er mammutbladene Berlingske Tidende og Politiken, som er politisk virkningsløse. Prisen for at blive stor i udbredelse synes altså at være, at man bliver lille m. h. t. politisk meningsdannelse.

Som andre eksempler på avisernes begrænsede indflydelse på stemmeafgivningen nævner Thorsen, at Hitler kom til magten imod så at sige hele den tyske presse, at Churchill faldt i 1945, skønt han havde langt den største del af bladene med sig, og at Truman i 1948 blev genvalgt til præsident, skønt kun 15 pct. af

bladene støttede ham. Dette forhold er det nok værd at fremhæve, idet det i nogen grad formindsker den fare for folkestyret, som kan udgå af den stigende koncentration inden for bladverdenen.

Der kan sluttelig være grund til at gøre opmærksom på, at oplagstallet 1,7 mill. svarer til gennemsnitlig 1½ avis pr. husstand, hvilket menes at være verdensrekord. Gallupundersøgelser i 1944 og senere har vist, at over ¼ af befolkningen over 18 år læser mere end een avis, og at kun 2—5 pct. ikke læser aviser. Thorsen mener derfor, at det er med rette, at *Handbuch der Weltpresse* har betegnet Danmark som avislæsningens land.

S. Gammelgård Jacobsen.

D. N. Chester: Central and Local Government. Financial and administrative relations. Macmillan & Co. London 1951. 432 sider. Pris 30 s.

Samfundsvidenskaberne bliver stadig beriget med nye emnekredse; en af dem, der er kommet til i løbet af det sidste par tiår, er læren om forholdet mellem statens og kommunernes finanser. Dette spørgsmål finder man mig bekendt praktisk taget ikke behandlet i forrige århundrede og heller ikke i det første par årtier af dette; men nu findes der en ikke helt ubetydelig litteratur om dette emne. Man kan diskutere, hvor denne litteratur systematisk skal anbringes, under political science, de administrative videnskaber eller hvor; her i landet, hvor political science knap nok eksisterer, må spørgsmålet nok indtil videre blive behandlet som en underafdeling af finansvidenskaben. Der er da også en række spørgsmål i denne emnekreds, der gør det naturligt, at økonomer beskæftiger sig dermed.

At der gives statstilskud til kommuner, vil i en række tilfælde føre til ændrede økonomiske dispositioner i kommunerne. De økonomiske virkninger vil afhænge af de former m. m., hvorunder tilskuddene gives. Der findes mange mere eller mindre praktiske overvejelser over konkrete til-

fælde, men en systematisk fremstilling af de forskellige former, og af det, man har villet nå ved anvendelsen af disse forskellige former, er vist ikke hidtil blevet givet.

Den foreliggende bog prætenderer at give en sådan systematisk fremstilling. Forfatteren opstiller et system og gennemgår, idet han følger dette, de mange forskellige former for statstilskud til kommunerne, fremhæver deres fordele og ulæmper, hvad jo blot er en anden måde at analysere deres virkninger på.

Det er således et forsøg på at opbygge en teori, der her forelægges; værdien heraf svækkes imidlertid af, at forfatteren tydeligvis hele tiden kun tænker på engelske forhold, end ikke amerikanske har han noget kendskab til. Det er naturligt, at man må holde sig til et enkelt land, hvis man vil beskrive en lovgivning, men vil man skrive en almengyldig teori, er det en stor svaghed, at man kun kender forholdene i et enkelt land. Bogen er desværre stærkt præget af denne svaghed; flere sætninger, der nu har fået form af selvfølgeligheder eller af at være almengyldige ville nok have fået en anden form.

For ikke-englændere har bogen sin interesse ved at give os en del oplysninger om de engelske statstilskud til kommuner. Som forholdene nu er, vil bogen næppe vinde nogen større interesse uden for England, hvad på en måde er synd, fordi forf. virkelig ud fra sine begrænsede forudsætninger giver os en bred og velgennemtænkt fremstilling af disse spørgsmål, i anmelderens øjne den bedste, der hidtil er kommet.

Bogens titel og undertitel kunne give én det indtryk, at den handler om meget mere end blot statstilskud til kommuner. Det gør den forsåvidt også, som der findes en del, der ikke specielt har relation til statstilskud til kommuner. Imidlertid er det tydeligt, at det er denne emnekreds, der har haft forfatterens interesse, og kun de læsere, der er interesseret i dette spørgsmål, kan det anbefales at læse bogen.

Kjeld Philip.